

KESKKONNAAMET

Siim Kiisler
minister
Keskkonnaministeerium

22.02.2019 nr 7-16/19/2960

Ettepanek Kaisma hoiuala kaitse-eesmärkide muutmiseks

Austatud minister

Võttes aluseks LKS § 8 lg 1 ning § 13 lg 1, teeb Keskkonnaamet ettepaneku lisada Kaisma hoiuala ja loodusala kaitse-eesmärkide hulka elupaigatüübid **soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*)** ning **lammi-lodumetsad (91E0*)**. Kaisma loodusala eesmärgiks on kaitsta 1 553 hektarit metsaelupaigatüüpe. Praegune Kaisma hoiuala kaitsekord ei taga kaitset elupaikadele 175 hektari ulatuses, mistõttu ei ole võimalik Kaisma loodusala eesmärke saavutada ilma hoiuala eesmärke muutmata.

2017. aastal Kaisma hoiualal läbi viidud metsaelupaikade inventuuri tulemustest (lisa 1) selgub, et alal esineb arvestataval määral ja kõrge esinduslikkusega loodusdirektiivi elupaigatüüpe, mida praegu pole kaitse eesmärgiks seatud. Soostuvaid ja soo-lehtmetsi (9080*) leidub hoiualal kokku 190,3 hektaril, millest 66 hektarit on hinnatud esinduslikkusega B (kõrge väärtusega) ja 91 hektarit esinduslikkusega C (keskmise väärtusega). Ülejäänud on hinnatud potentsiaalseks. Lammi-lodumetsi (91E0*) on alal kokku 17,7 hektaril, millest kõik on hinnatud esinduslikkusega B.

Eesmärkide täiendamisel muutub elupaigatüüp hoiuala piires umbes 175 hektaril, mis asub lahustükkidena ning on jaotunud üle terve kaitseala. 175 hektarist 36 hektaril ei ole varem metsaelupaigatüüpe inventeeritud, mistõttu muutub kaitsekord seal rangemaks ja 139 hektaril, kus on varasemalt inventeeritud mõni muu elupaigatüüp, kaitsekord ei muutu.

175 hektarist umbes 59% asub riigiomandis oleval maal, ligi 38% eraomandis oleval maal ning 3% munitsipaalomandis oleval maal.

Kulutused riigile oluliselt ei suurene, kuna ala on juba praegu hoiualana kaitse all. Vastavalt maamaksuseadusele makstakse hoiualal maamaksu 50% maamaksumäärast. Eramaaomanikel on piirangute kompenseerimiseks võimalik taotleda ka Natura 2000 erametsamaa toetust, mis hoiualal asuva ühe hektari metsaala kohta on 60 eurot aastas. Toetuse taotlemise võimalus tekib kogu hoiualal kokku 68 hektaril eramaal.

Vabariigi Valitsuse 18. mai 2007. a määruse nr 154 „Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas” järgi on Kaisma hoiuala kaitse-eesmärgiks järgmiste EÜ nõukogu direktiivi

92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide kaitse (iga elupaigatüübi juures on toodud Natura 2000 standardandmebaasis olevad elupaikade pindalised eesmärgid): vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140) 135 hektaril, huumustoitelised järved ja järvikud (3160) üheksal hektaril, niiskuslembesed kõrgrohustud (6430) 35 hektaril, rabad (7110*) 717 hektaril, siirde- ja õõtsiksood (7140) 54 hektaril, liigirikkad madalsood (7230) 35 hektaril, vanad loodusmetsad (9010*) 812 hektaril, vanad laialehised metsad (9020*) kahel hektaril, siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) 739 hektaril.

Nii soostuvad ja soo-lehtmetsad kui lammi-lodumetsad on uue inventuuri kohaselt inventeeritud peamiselt aladele, mis on varasema inventuuri tulemusel määratud elupaikadeks vanad loodusmetsad (9010*) või siirdesoo- ja rabametsad (91D0*), kuid osaliselt ka piirkonda, mis varasemalt ei ole elupaigatüübina inventeeritud (lisa 2). 2017. aasta inventuuri teostanud eksperdi selgitusel on inventuuri läbiviimise hetkeks osades piirkondades, kuhu varasemalt on inventeeritud vanad loodusmetsad ja/või siirdesoo- ja rabametsad välja kujunenud ettepanekus nimetatud elupaigatüüpidele vastavad metsad ning vanad loodusmetsad ja siirdesoo- ja rabametsad on vaid mõningal juhul sobilikud märkida kaasnevaks.

Kuna soostuvad ja soo-lehtmetsad ning lammi-lodumetsad ei ole märgitud hoiuala eesmärgiks siis ei ole nendel aladel õiguslikku alust metsaraie piiramiseks, ehk need on sisuliselt õigusliku kaitseta. Raie aga kahjustaks oluliselt väljakujunenud kõrge väärtusega metsakooslusi ning võib rikkuda elupaikade struktuuri ja funktsioone. Nimetatud elupaigatüüpide kaitse-eesmärgiks mitteseadmise korral on oht, et varasemalt muudeks metsaelupaigatüüpideks inventeeritud ja eesmärgiks seatud kõrge väärtusega metsad raiutakse. Seega ei ole kaitse-eesmärki muutmata võimalik saavutada Kaisma hoiualal, kus asub ka rahvusvahelise tähtsusega ala Kaisma loodusala, Natura ala eesmärgi, milleks on säilitada alal erinevaid metsaelupaigatüüpe kokku 1553 hektaril.

Kaitse-eesmärgiks seadmine võimaldab soostuvatel ja soo-lehtmetsadel ning lammi-lodumetsadel jätkuvalt areneda väga kõrge väärtusega elupaikadeks, kus on taastunud looduslähedane struktuur. Struktuurirohkus peaks soodustama ka spetsialistliikide asumist neisse kooslustesse, mis tõstab elupaikade ja kogu hoiuala liigirikkust ning looduslikku mitmekesisust üldiselt.

Nimetatud elupaikade kaitse-eesmärgiks lisamisel rakenduvad nendele aladele looduskaitseseaduse (*edaspidi* LKS) §-st 32 tulenevad piirangud, kus lg 2 kohaselt on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati. Lisaks sätestab lg 3, et hoiualal on metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist.

Teemat on arutanud ka kaitse planeerimise komisjon. 18.12.2018. a toimunud koosolekul (Protokoll registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 9.01.2019 nr 1-10/19/1) leiti, et kaitse-eesmärkide hulka puuduvate elupaigatüüpide lisamine on põhjendatud ja selleks, et koheselt oleks võimalik kaaluda haldusaktide peatamist LKS § 8 lg 6 alusel, tuleb teha kaitse alla võtmise ettepanek.

Keskkonnaamet edastab materjalid ka KAUR-i, ja palun KAUR-il ettepanekuala kanda Kaisma hoiuala piirides EELIS-esse projekteeritavate alade kaardikihile.

Kaisma hoiuala asub Põhja-Pärnumaa vallas. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et Põhja-Pärnumaa Vallavalitsusel on õigus kaaluda sellest ettepanekust lähtuvalt ning LKS § 8 lg 6 alusel haldusaktide andmise menetluste peatamist, kui nendega kaasneks oht elupaigatüüpide soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning lammi-lodumetsad (91E0*) kahjustamiseks. Tulenevalt LKS § 8 lõikest 6 on haldusorganil, kellele on esitatud taotlus muu haldusakti

andmiseks, mis võib mõjutada ettepanekus nimetatud loodusobjekti seisundit, õigus peatada haldusakti andmise menetlus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Riho Kuppert
peadirektor

Sama: KAUR; Põhja-Pärnumaa Vallavalitsus

Lisad: 1. Metsaelupaikade 9080* ja 91E0* asukoht Kaisma hoiualal 2017 inventuuri alusel
2. Metsaelupaigad 9080* ja 91E0* võrreldes varasemate inventuuridega

Liis Jääger 674 4810
liis.jaager@keskkonnaamet.ee